

Diplomitööna arvestatud.
16. IV 40a. Y. Kadavi.

E. V.
TARTU ÜLIKOOLI
ÕIGUSTEADUSKOND

Diplomitöö.

9. apr. 1940
№ 12
TARTU

A. A.
7.6.40

RETORSIOON JA
PROVOKATSIOON.

stud. jur. Helene Pukits,

mätr. 14660

Keht. 10. I 1940. Eripäev. lüh.
sam loomel.

Retorsioon ja provokatsioon.

Seoses isikuvastase vägivalla ja teotamisega leiduvad meie KrS erilised karistuse kõrvaldamise võimalused retorsiooni ja provokatsiooni alusel. Sarnaseid sätteid leiame ka paljudest välismaa seadustikest.

Retorsiooni all mõeldakse süüteole reageerimist enam-vähem sama liiki süüteoga.¹⁾ Alul mõeldi retorsiooni all peamiselt teotamisele vastamist teotamisega ning alles hiljem tulevad selle kõrvale ka kehavigastamine ja isikuvastane vägivald. Retorsioon on provokatsioonile järgnev süütegu, kusjuures provokatsiooniks nimetatakse käitumist, mis sihilikult kutsub esile süüteo toimepaneku teise isiku poolt.

Retorsioonile on olulised kolm tunnust: esiteks rünnak isiku aule või kehapuutumatu- sele, teiseks kahjusaaja reageerimine sama- ga ründajale ja kolmandaks nende tegude vas- tastikune suhe ²⁾).

Retorsioon erineb hädakaitsest. Retor- sioon kui kättemaksmise akt on pööratud mine- vikku, kuna aga hädakaitse on suunatud kaas- aegse rünnaku vastu.

Kõik seadusandlused, mis käsitlevad retorsiooni peavad seisukoha võtma küsimusis - kas avaldab nende vastastikuste tegude sõltumine üksteisest mingit mõju osavõtjate karistamisele? ning milline on see mõju? vastuses neile küsimusile on püstitatud eri- nevaid vaatekohti.

Tunnustades mõlema teo vastastikust suhet ning ühe teo sõltumist teisest, kal- dub küsimus nn. kompensatsiooni valdkonda.

Kompensatsioon mõiste on laiem retorsiooni mõistest, sest ta haarab kõiki vastastikuseid süütegusid, kuna retorsioonile on omane ainult kättemaksmine. Retorsioon on kompensatsioon instituudi aluseks ³⁾.

Retorsioonikäsitluses pole lähtutud ühtlasist põhimõttest, seepärast leidub siin palju üksteisele vastukäivaid arusaamisi. Kõige lihtsamad on need seadusandlused, mis käsitlevad ainult retorsiooni ja suunavad kogu tähelepanu vaid retorkvendile. Sellisteks on näit. Braunschweig §200, Freiburg §368, Nassau art. 307 2 lõige j.t. Neis seadustes on otseselt öeldud, miks retorkventi võib karistamata jätta või kergemalt karistada. Ükski seadus nüüdisajal pole vahetanud häda-kaitset ja kättemaksu. Samuti ükski seadus pole tunnustanud enesekaitset sel määral, et oleks lubanud teotatule ise tasuda vastase

samaväärse teotamisega või kehapuutumatus
rikkumisega. Retorkvendi tegu ei õigustata
ning tavaliselt pole ka seadusis ette näh-
tud obligatoorset karistamatust temale.

Enamikus seadusis esineb fakultatiivne karis-
tuse kõrvaldamise võimalus retorsiooni alusel.
Nagu juba eelnimetatud, seadused ise ütlevad,
miks retorkvendi kergemalt karistatakse või
karistamata jäetakse. Näit. Freiburgi KrS
§386 põhjendab kergema karistuse võimalda-
mist "eelkäiva ärritamisega". Tasumine vasta-
sele toimub siin afekti mõjul Eriti selgesti
on seletatud retorkvendi käitumist provokat-
siooni alusel. Samuti provokatsiooni juures
on meil tegemist ärritatud teotsejaga. Need
seadusandluse, mis ei vaatle retorsiooni
kui kompensatsiooni instituudi alust, käsit-
levad retorsiooni juba koos provokatsiooniga.

Palju raskem on analüüsida neid seadus-

andlusi, mis retorsioonijuhtude puhul nii ründajale kui ka retorkvendile kergemat karistust või karistuse kõrvaldamist võimaldavad s.t., mis retorsiooni on sidunud kompensatsiooniga. Siin esineb mitu põhierinevat arusaamist ⁴).

Esimene vaadeldav arusaamine seisab tihedas seoses kompensatsiooni instituudiga. Vastastikused süüteod võrreldakse üksteisega ning karistatakse ainult jäägi suuruses. Näit. Badeni KrS §312 ütleb: "Kui auhaavamisele reageeriti auhaavamisega samal kohal, kusjuures viimane oma raskuselt ei ületanud esimest, ei järgne karistust". Võrdsed süüteod tasakaalustuvad kui võrdsed väärtused. Võrdsuse puhul jäävad mõlemad pooled karistamata. Reageerib aga retorkvent vähemas ulatuses, jääb talle kaebuse tõstmise õigus. Ilmekalt on see väljendatud Tšiili KrS. art. 43o. Säärane karistuse kõrvaldamise moodus

on ikka enam tänapäeval oma õiguslikku alust kaotanud. Eeltoodule väga sarnane on teine retorsioonijuhtude käsitlesviis. Ka selle sihiks on mõlema poole karistusest vabastamine, kuid ta mõju pole nagu eelmisel materjaalõiguslikul, vaid puht formaalõiguslikul alusel. Näit. Würtembergi KrS art. 293-est järgneb, et kui teotatu on samal kohal vastanud teotamisega, pole kummalgi neist kaebuse tõstmise õigust. Mõlemad pooled kaotavad kaebeõiguse ning ei saa vastaspoole karistamist nõuda. Uuemal ajal selliselt pole peaaegu ükski seadustik retorsiooni normeerinud. Tagasihoidlikult on ta formuleeritud Mexiko KrS art. 662, kus tähendatakse:

"Kui kaks või enam isikut vastastikku teineteist on teotanud, siis ei saa ükski neist teise karistamist nõuda.

Vastuolus eelmistega on need seadus-

andlused, mis käsitledes retorsiooni on püüdnud aru saada nii ründajast kui retorkvendist eraldi ja mõlemaile võimaldada kergemat karistust või karistust kõrvaldada 5). Siin on ühtlase seisukoha leidmine juba raskem. Raskusi tekitab juba küsimus, miks ründajat karistusest vabastatakse? Kui retorkvendile võimaldatakse kergem karistus või ta hoopis vabastatakse sellest on põhjendatav ja seletatav asjaoluga, et ta toimis afektis. Samale seletusele ei saa tugineda ründaja juures. Ometi seadused kaitsevad ka ründajat. Õige lahenduse andis saksa teadlane S. Binding (Normid I lhk. 32), kelle järglasina samale seisukohale jõudsid ka Meyer-Allfeld, Olshausen, Oetker j.t. Binding väidab, et ründaja karistamatuse või privileeeritud karistuse võimalus baseerub mõttel, nagu oleks ründaja retorkvendi poolt juba küllaldaselt karistatud. Paljud saksa

teadlased, nende hulgas Geyer ja Steinitz peavad Bindingi seletust ebaloogiliseks, kuna selle järele iga kurjategija peaks karistamata jääma kui ta kuriteo sooritamisel küllaldasel määral kannatada sai. Näiteks kui murdvaras oma käe rahakapi ukse vahel sissemurdes puruks muljus peaks ta karistamata jääma. Sellistes vastuväidetes on aga hoopis unustatud, et retorsioonijuhtude juures mitte juhus osa ei etenda, vaid et esialgne kahjusaaja tasuda püüab. Teiseks retorsiooni juures on tegu säärase õigustvastaste tegudega, kus avalik huvi karistamise juures tagaplaanile jääb, kuna kahjusaaja hüvistushuvi esile kerkib.

Eluvõimelisimaiks on osutunud need seadusandlused, mis retorsiooni käsitlevais §§-des tähelepanu on pööranud nii ründajale kui ka retorkvendile ja püüdnud analüüsida

mõlemate tegevust ⁶). Selle järeldusel on võimaldatud karistusest vabanemist nii ühele kui ka teisele. On peaaegu üldiselt loobutud säärasest retorsiooni reguleerimisest, mis käsitleks ainult retorkventi.

Et saada ülevaatlikumat pilti retorsioonist on huvitav pilku heita mõningate riikide vastavaisse sättesse.

Saksa RStrGB käsitleb retorsiooni §§199, 233. Karistusest vabanemist võimaldab §199 kui teotamisele on vastatud teotamisega samal kohal. Kergem karistus või ka karistusest vabanemine retorsiooni alusel on võimaldatud §233 kui aset on leidnud vastastikused kergete kehavigastuste tekitamised või kui teotamisele reageeriti kergete kehavigastustega või ümberpöörduvalt.

§199 asukohast, mis meelega on asetatud RStrGB 14 jao lõppu lähtub, et teotamise

mõiste kõiki neid auhaavamisi haarab, mis esinevad seadustiku 14 jaos. Seega ei kuulu ta valdkonda teotamised §§95 - 101, 103 ja 104 järele 7).

Kuid laimamine §187 järele kuulub kompensaalsete teotamiste hulka.

Samuti §233 nõuab kergele kehavigastuste piiritletu, mis on käsitletud 17 jaos.

Seega ei allu siia need kehavigastused, mis ründaja õiguslikku seisundit eriti toonitavad, nimelt kehavigastused ametikohuste täitmisel. Viimased moodustavad §340 järgi delicta sui generis. Kergele kehavigastuste all on mõeldud siin nii sihilikult (§232) kui ka kõiki ettevaatamatult tekitatud kergele kehavigastusi. Seega jäävad väljaspoole §233 kompetentsi rasked kehavigastused §224 ja ka üli- rasked kehavigastused §223 a. järele.

Eeltoodust järgneb, et vastastikuste teotamiste ja üksteisele tekitatud kergele

kehavigastuste puhul on kohtunikul võimalus antud karistust kõrvaldada. Näiteks ei karistata isikut, kes teotab oma vastast kui viimane talle rusikahoobi andis. Sõimab aga isik hulkurit kui viimane teda noaga lõi, ei vabane ta karistusest §233 alusel juhul kui hulkur näiteks tõstab kaebuse.

Saksa RStrGB alusel peavad ründamine ja sellele suunatud vasturünnak omama deliktilist iseloomu. See nõue ilmneb selgesti §§199, 233, eriti aga §233 omast. Kui retorsioon pole mõeldav mitteseadusevastaste tegude vastu, samavähe ei saa RStrGB järele retorsioonist juttu olla teovõimetute isikute vastu. Nii näiteks see, kes vaimuhaiget teotab, ei saa tugineda viimase vastuteotamisel §199.

Mõned teadlased nagu Olshausen tahavad §§199, 233 kompetentsi ainult karistatavaid

delikte anda. See vaade on aga ebaõige, sest neist sätteist ei lähtu kuskilt, et mõlemad keliktid in concreto karistatavad peavad olema ⁸). ~~See karistusest kellele vastutab~~

§§199, 233 mõttest järeldub esiteks, et teotamised ja kehavigastused vastastikusel sõltuvuses seisaksid, et nad toimuksid samade isikute vahel. §§199, 233 nõuavad, et retorkvent oleks identne isikuga, kellele esimene rünnak oli suunatud ning kes sellele vastu ründab. Selle nõude järjekindel teotus RStrGB alusel on annud ebaõiglasi tulemusi. Näiteks mees, kes oma naise laimajat ärritatusena sõimab, ei saa nõuda §199 kohaldamist. Samuti poega, kelle surnud isa laimatakse, ei säästeta karistusest kui ta laimajat teotas. Viimane seik allub §189 RStrGB. Raskused näivad tekkivat juhul, kui ühel või teisel pool võtab osa mitu isikut. Need kaovad aga

identsuse nõuet silmas pidades. Kui mitu isikut ühiselt kedagi teotavad ja vastab rünnatu ühele teotajaist, siis vabaneb ainult see üks karistusest, kellele vastuteotus oli sihitud. Tasub aga esialgne kahjusaaja temale tehtud ülekohtu ühes oma sõpradega, ei vabane sõbrad karistusest.

Teiseks sisaldavad §199, 233 nõuet, et retorkvendi tegevus oleks sihitud algrünnaku vastu s.t., et ründamine ja sellele tasumine peavad seisma kausaalsidemes. Teotab A B-d teadmata, et B teda juba avalikult laimanud oli, ei saa A toetuda §199, kuna A teotamine polnud reaktsiooniks B tegevusele.

Eelnimetatud nõudeist ei järgne:

1) et deliktid oleksid samalaadsed.

Enamuses seadusandluses on vastastatud teotamine ja kehavigastamine või isikuvastane vägivald. Preisi õiguse uurija Marciovsky

(Goldt. Arch. XIII 247) toonitab, et retor-
siooni aluseks on põhimõtte - mõlemad delik-
tid olgu samalaadsed. See väide oli juba
Preisi õiguse suhtes ebaõige ning tänapäeval
ei tule üldse arvesse.

2) et deliktid oleksid üheraskused.
Saksa õiguse interpretaator Schwarz peab
§§199, 233 eeldusiks, et süüteod ei ületaks
raskuselt üksteist. Saksa kohtud aga on sel-
lest kitsarinnalisusest loobunud.

3) et ainult üks teotamine või kerge
kehavigastamine kummalgi pool aset leiaks.
Löömingud ja kakelused, kus raske on kind-
laks teha löökide ning sõnade arvu, ei takis-
ta sugugi §§199, 233 kohaldamist neile tegu-
dele. Sest on ükskõik, kas me tervet sünd-
muste käiku kui üht sündmust vaatleme või
igast üksikust aktist lähtume.

4) et teotamiste ning vastuteotamiste

arv oleks adekvaatne. Sama vähe kui vastastikused teotamised ühe raskused tarvitsevad olla, sama vähe peaksid nad arvult võrduma.

Kolmandaks järeldeb veel RStrGB §§199, 233, et ründamine ning vasturünnak peavad toimuma samal kohal. Loomulikult ei mõelda siin, et sündmused üksteisele vahetult järgneksid. Tasumisest samal kohal peab nii aru saama, et see kohe peale teotamise või kergete kehavigastuste "ära tundmist" peab aset leidma. Näiteks kui kedagi kaugel reisiril viibijat laimatakse ja viimane sellest hulk aega hiljem - alles tagasi saabudes teada saab ja ärritatuna laimust oma laimajat teotab, võib jääda karistamata §199 alusel.

Legislatiivpoliitilisest seisukohast on eriti huvaitavad Itaalia ja Norra seadustikes kehtivad karistuse kõrvaldamise alused.

Itaalia oli esimesi, kes juhtis tähelepanu afekti mõjule retorkvendi käitumises. Ta esimesena tegi ka edusammu ses suunas, et asetas retorsiooni käsitlevale sättele ette järgmise lause: "Oli ründaja ise põhjustanud otsustatava teo, ei järgne karistust". Edasi: "Ei karistata isikut, kes on teotanud oma vastast kui viimane selle ise välja kutsumus" (§397). Siinjuures pole oluline, et provotseeriv käitumine seaduse poolt oleks kuriteona kvalifitseeritud. Piisab sellest kui ta on ebaõiglane - iniusta ja on võimeline teotamist esile kutsuma. Kui provokatsioon omab isikuvastase vägivalla iseloomu ja on põhjuseks teotamisele jääb teotaja karistamata. Itaalias põhjendatakse karistusest vabastamist või kergemat karistust provokatsiooniga, mis isiku süüteoni viis.

Ex bibl. univ. Tart.

Samal õigel teel kui Itaalia on ka Norra, kus KrS §250 on öeldud: "Kui auhaavamine kutsuti esile teise isiku ebasüüsa käitumise tõttu, võib järgneda fakultatiivne karistuse kõrvaldamine." Teotamise põhjuseks esineb vastase ebasüüsus (utilbørig) käitumine. Viimane nõuab objektiivset mõõdupuud. Pole mõeldav, et teotaja subjektiivne arusaamine oleks otsustamisel aluseks, kas on tegu ebasüüsa käitumisega või mitte. Samuti retorkvendi oma ei anna objektiivseid tulemusi. Kohus peab silmas pidama, kas isikud mõlemad on sama haridusega, samast seltskonnakihi ning kas üks ja teine oleks mõjunud sarnaselt ka teises olukorras. Kujutleb aga retorkvent, et keegi toimis ebasüüsalt, ei saa ta ka §250 rakendust nõuda. Teotses ta siiski afektis allub juhtum §56. Ebasüüdsuse all mõeldakse kõike

seda, mis on kõlbluse ning heade kommete vastu. Ta ei tarvitse sugugi alati olla seadusevastane. Edasi pole oluline, et see ebasünnis käitumine oleks otseselt sihitud vastase isiku vastu. Näiteks, kes loomapiinajat ärritatud olekus teotab võib vabaneda karistusest §250 alusel. Retorsiooni käsitlevad §§228 ja 250 pole aga (vist kogemata) arvestanud säärast võimalust, et kehavigastamist tasutakse teotamisega. Nagu see saksa RStrGB §§199, 233 mõistest selgus, pidid vastastikku toimunud teod deliktilist iseloomu omama. Selle nõude teotus afektis toimunud isiku suhtes polnud igakord õiglane. Itaalia ja Norra oma provokatsiooniseadustega on asunud teisele seisukohale. Et ka teovõimetu ebasünniselt käituda võib selles pole kahtlust. Norra seaduste järele alaealine ja joobnu, kes ebasünniselt käitusid

ei saa nõuda neid teotanud isikute karistamist. Et jooonu möödakäijaid tülitades ebasündsalt käitub on arusaadav. Juba see fakt, et ta end niivõrd purju jõi, kus ta oma tegudest aru ei saa, on ebasündsus. Tekib küsimus kuidas suhtub seadus juhtumisse kui provotseerijaks on nõdrameelne? Muidugi vahe seisab selles, kas isik teadis et vastane on nõdrameelne või mitte. Kui on objektiivne ebasünnis käitumine ning retorkvent ei teadnud provotseerija vaimlist seisukorda, jääb ta karistamata. Teadis aga teotaja, et provotseerija pole võimeline aru saama oma tegudest ning sellest hoolimata teotab teda, ei vabastata teda karistusest §250 järele.

Samuti on Itaalia ja Norra seadusandlused korrigeerinud RStrGB selles punktis, kus nõutakse, et deliktid oleksid toimunud samade isikute vahel s.t., et retorkvent

oleks identne rünnatuga. Need sätted puuduvad just kolmandaid isikuid, kes pole otseselt rünnatud, vaid teise isiku kaudu provotseeritud. Siin on võimalik küsimust kahel teel lahendada. Esiteks laiendatakse provotseerimisele reageerivate isikute ringi võttes hulka ka kolmanda isiku keda pole otseselt rünnatud. Teiseks püütakse toda komandant provokatsiooniseadustega õigustada. Teise lahenduse valisid Itaalia ja Norra. Nad vaatavad kolmandale isikule kui provotseeritule, kes on lasknud end teisele sihitu teotamisest kaasa kiskuda. Näiteks oma surnud isa laimajat võib poeg teotada, ilma et teda alati karistatakse nagu see toimus RStrGB alusel. Teotamise põhjustas teise ebasünnis käitumine. Tekitab aga mees oma naise laimajale kerge kehavigastuse ei kõrvaldata karistust vaid seda kergendatakse §56 järele. Norra ja Itaalia retorsiooni

käsitlevad seadused võimaldavad ainult kõrvaldada karistust.

Retorsiooni õiguslikku mõju võib jagada 4 rühma:

1) Kohtunik võib mõlemad süüdlased või ainult ühe karistusest vabastada (Basel §314, Zürich §160, Itaalia §397, Norra §§ 228, 250).

Siin võivad ilmned ebaõiglasel tagajärjed, kuna kergema karistuse määramise võimalus puudub - valida saab ainult karistamise või selle kõrvaldamise vahel. Norra ja Itaalia õiguses afektis toimunud retorkvendile kohaldatakse üldisi provokatsiooniseadusi. Ründajat aga ei saa kohtunik iial kergemalt karistada, ta võib teda ainult karistusest vabastada või karistada.

2) Kohtunik võib mõlemaid pooli või ühte neist kergemalt karistada või hoopis karistust kõrvaldada (Saksa RStrGB §§199,

233, Taani §219).

Saksa RStrGB §199 järele on kohtunikul õigus suva alusel pooli karistusest vabastada või §233 kergemalt karistada või ka karistust kõrvaldada.

Põhjus, miks teotamiste puhul §199 võidakse karistusest vabastada, seisab selles, et teotamiste puhul karistus on nii-kui-nii minimaalne.

3) Kohtunik võib mõlemale süüdlasele või ühele neist kergema karistuse määrata.

4) Kohtunik võib kerge kehavigastuse tekitanud ründajat karistusest vabastada kui rünnatu on tasunud ise ründajale kehavigastusega (Bulgaaria art. 268).

Meie KrS käsitlevad retorsiooni §§440, 502.

§440 on öeldud, et süüdlast §438 ettenähtud vägivallas võidakse karistusest vabas-

tada: kui kahjusaaja kutsus välja vägivalda isiku kallal üheväärilise või raskema vägivallaga isiku kallal või üheväärilise või raskema teotusega. Need eeskirjad jäävad tarvitamata kui vägivald isiku kallal saadeti korda riigi- või omavalitsuse teenija vastu ta teenistuskohuste täitmisel või nende täitmise pärast.⁹⁾ §440 p. 1 alusel võidakse süüdlast isikuvastases vägivaldas karistusest vabastada kui vägivald oli esile kutsutud passiiv-subjekti poolt niisama raske või raskema isikuvastase vägivalla või teotamisega¹⁰⁾. Seega §440 p. 1 alusel toimub karistuse kõrvaldamine provokatsiooni alusel. Karistusest vabastatakse see, keda provotseeriti ja viimane saatis korda teo mõjustatuna provotseerija käitumisest. Sama §440 p. 2 alusel on võimalik süüd-

last vabastada karistusest, kui kahjusaaja tasus süüdlasele niisama raske või raskema isikuvastase vägivalla või teotusega.

§440 p.2 sisaldab retorsiooni. Karistusest võidakse vabastada provotseerijat, kuna kahjusaaja ise tasus temale tehtud kahju samaväärselt või raskemalt.

§440 kompetentsi kuuluvad süüteod, mida hõlmab § 438. Viimase sisuks on isikuvastane vägivald. Osa doktriinist on paigutanud isikuvastase vägivalla kehavigastamiste alla, käsitledes teda ühe alaliigina. Meie KrS on aga isikuvastase vägivalla eraldanud kehavigastamistest nii terminoloogiliselt kui ka sisuliselt. KrS määratleb isikuvastast vägivalda kui kehapuutumatus rikkumist ja löömist. Kuid iga löömine pole paigutatav isikuvastase vägivalla alla. Ta võib kvalifitseeritav olla ka kehavigastamisena. Oluline on

siin tagajärg - kas tekkis tähtsuseta ter-
vishäire või olulisem tervisriike? 11) Sak-
sa ja ka mõningad teised seadustikud on
karistuse kõrvaldamise võimalused ette näi-
nud ka kergete kehavigastuste puhul. Meie
KrS pole kergete kehavigastustega seoses või-
maldanud karistusest vabastamist.
Provokatsioon ja retorsioon on arvesta-
tavad ainult liht-isikuvastase vägivalla juh-
tudel (§438). Kvalifitseeritud juhud ei kuulu
§440 kompetentsi. Karistuseks liht-isikuvas-
tase vägivalla puhul on arest mitte üle kuue
kuu.

§502 haarab §§494, 498 käsitletud süü-
tegusid. Ta võimaldab samuti kui §440 karis-
tusest vabastamist.
§494 käsitleb teotamist - "Süüdlast taht-
likus isiklikus haavamises seesuguse ümber-
käimise või avaldusega, mis häbistas haavatut
ennast või ta perekonna olgugi surnud liiget

karistatakse selle teotamise eest....."

§498 käib laimamise kohta - " süüdlast laimamises olgugi laimatava äraolekul karistatakse....."

§502 teises lõikes on sõnaselgelt tähendatud, et need §§ ei tule kohaldamisele ametialaliste süütegude puhul. Sarnast seisukohta kaitseb ka RStrGB. §512 p.1 põhjendab karistusest vabastamist provokatsiooniga. Kohus võib karistust kõrvaldada kui teotamist passiivsubjekti poolt esile kutsutud kas üheväärse või raskema teotusega või üheväärse või raskema vägivaldaga isiku kallal ¹²).

Sama § p.2 käsitleb retorsiooni. Kohus võib vabastada karistusest kui passiiv-subjekt tasus süüdlasele üheväärse või raskema teotusega või üheväärse või raskema vägivaldaga isiku kallal.

Nii § 44o kui ka §512 lähtub, et karis-

tusest vabastamiseks kahjusaaja peab vägivald-
 valla välja kutsuma üheväärilise või ras-
 kema vägivald või teotusega. Samuti kätte-
 tasumisel on nõuetav ühevääriline või raskem
 vägivald, et karistusest vabastamine võiks
 küsimusse tulla.

4) Nagu enamikus välismaa seadustikes nii
 ka meie KrS järele provokatsioon ja retorsioon
 esinevad fakultatiivsete karistustkõrvalda-
 vate alustena. Suva alusel võib kohus karis-
 tada või ka karistamata jätta. Kuna meie KrS
 pole ette näinud retorsiooni alusel kergema
 karistuse võimalust, on kohus seatud alter-
 natiivi ette - karistada või hoopis vabasta-
 da karistusest. §44o ja §5o2 on päämiselt
 rakendatavad vastastikuste kakeluste puhul 13).

12) E. Kadari, ltk. 17o.

13) Saarman - Matto, ltk. 187.

- 1) Dr. August Schoetensack'i artikkel koguteosest "Vergleichende Darstellung des Deutschen und Ausländischen Strafrechts", 1908, lhk. 397.
- 2) A. Schoetensack, lhk. 397.
- 3) A. Schoetensack, lhk. 398.
- 4) A. Schoetensack, lhk. 402.
- 5) A. Schoetensack, lhk. 406.
- 6) A. Schoetensack, lhk. 410.
- 7) A. Schoetensack, lhk. 411.
- 8) A. Schoetensack, lhk. 420.
- 9) Saarman - Matto Kriminaalseaduse kommenteeritud väljaanne, a. 1937, lhk. 186.
- 10) H. Kadari. Isikuvastased süüteod, a. 1938, lhk. 73.
- 11) H. Kadari, lhk. 70, 71.
- 12) H. Kadari, lhk. 170.
- 13) Saarmann - Matto, lhk. 187.

Kasustatud kirjandus:

- Dr. August Schoetensacki artikkel teosest
"Vergleichende Darstellung des Deutschen
und Ausländischen Strafrechts." 1908 a.
lhk. 397-430.
- Saarman-Matto KrS kommenteeritud välja-
anne 1937 a.
- H. Kadari, Isikuvastased süüteod. 1938 a.